

İŞSİZLİKTE ÇARPICI DÜŞÜŞ

Seyfettin Gürsel*, Mine Durmaz Aslan** ve Yazgı Genç***

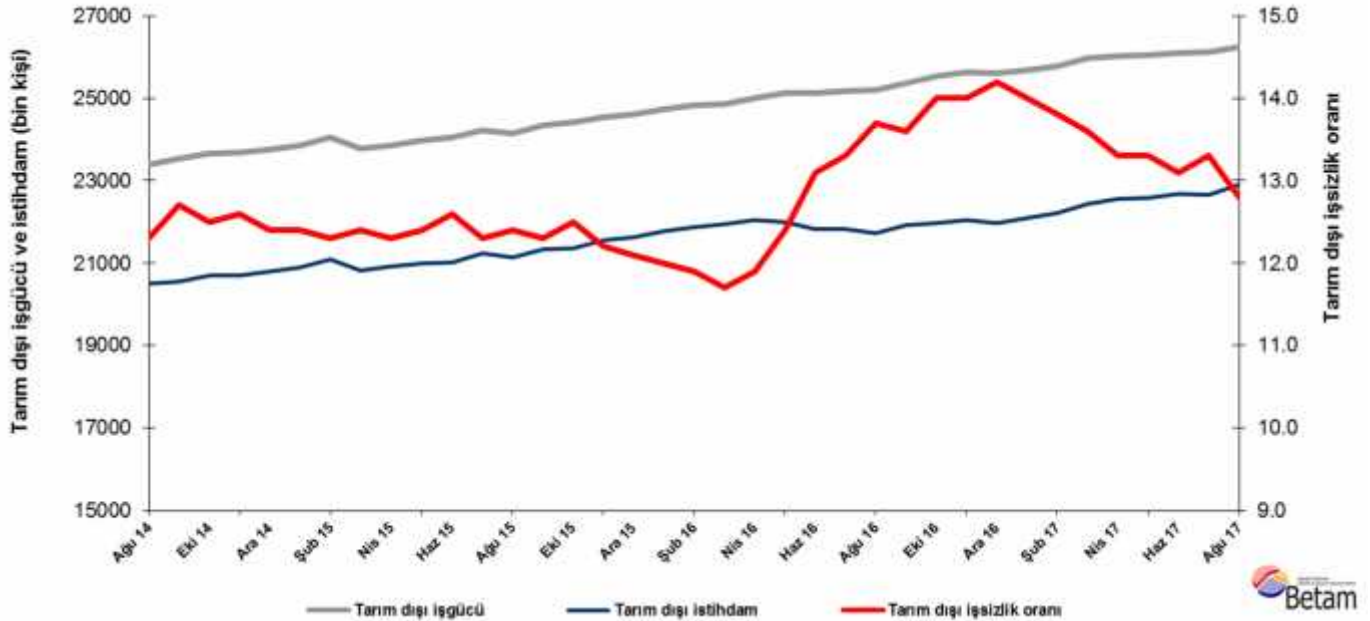
Yönetici Özeti

Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü verilerine göre tarım dışı işsizlik oranı Ağustos 2017 döneminde bir önceki döneme kıyasla yüzde 0,5 puan azalarak 12,8'e gerilemiştir. Bu gelişme Temmuz 2017 dönemine kıyasla Ağustos 2017 döneminde tarım dışı istihdamdaki yüksek artıştan kaynaklanmaktadır. Tarım dışı istihdamdaki yüksek artış özellikle sanayi ve hizmetlerde gözlemlenmektedir. Diğer taraftan, mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre toplumsal cinsiyet ayrımında mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı kadın ve erkek işsizlik oranında da azalma gözlemlenmektedir. Betam tahmin modeli mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranının Eylül 2017 döneminde değişmeyerek yüzde 12,8 seviyesinde sabit kalacağını öngörmektedir.

Tarım dışı istihdamda yüksek artış

Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre Ağustos 2017 döneminde Temmuz 2017 dönemiyle kıyaslandığında tarım dışı işgücü 124 bin artarak 26 milyon 250 bin kişi, tarım dışı istihdam ise 239 bin artarak 22 milyon 890 bin kişi olarak kaydedilmiştir (Şekil 1, Tablo 1). Haziran döneminden Temmuz dönemine tarım dışı istihdam 39 bin azalmışken bir dönem sonra 239 bin artması ekonomik açıdan açıklanması kolay değildir. Bu gelişmeler çerçevesinde tarım dışı işsiz sayısı da 115 bin kişi azalarak 3 milyon 360 bine, tarım dışı işsizlik oranı ise yüzde 13,3'ten yüzde 12,8'e düşmüştür. Temmuz döneminde tarım dışı işsizlik oranı yüzde 13,2'den 13,3'e yükselmişti.

Şekil 1 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işgücü, istihdam ve işsizlik oranı

Kaynak: TÜİK, Betam

*Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Betam, Direktör, seyfettin.gursel@eas.bau.edu.tr

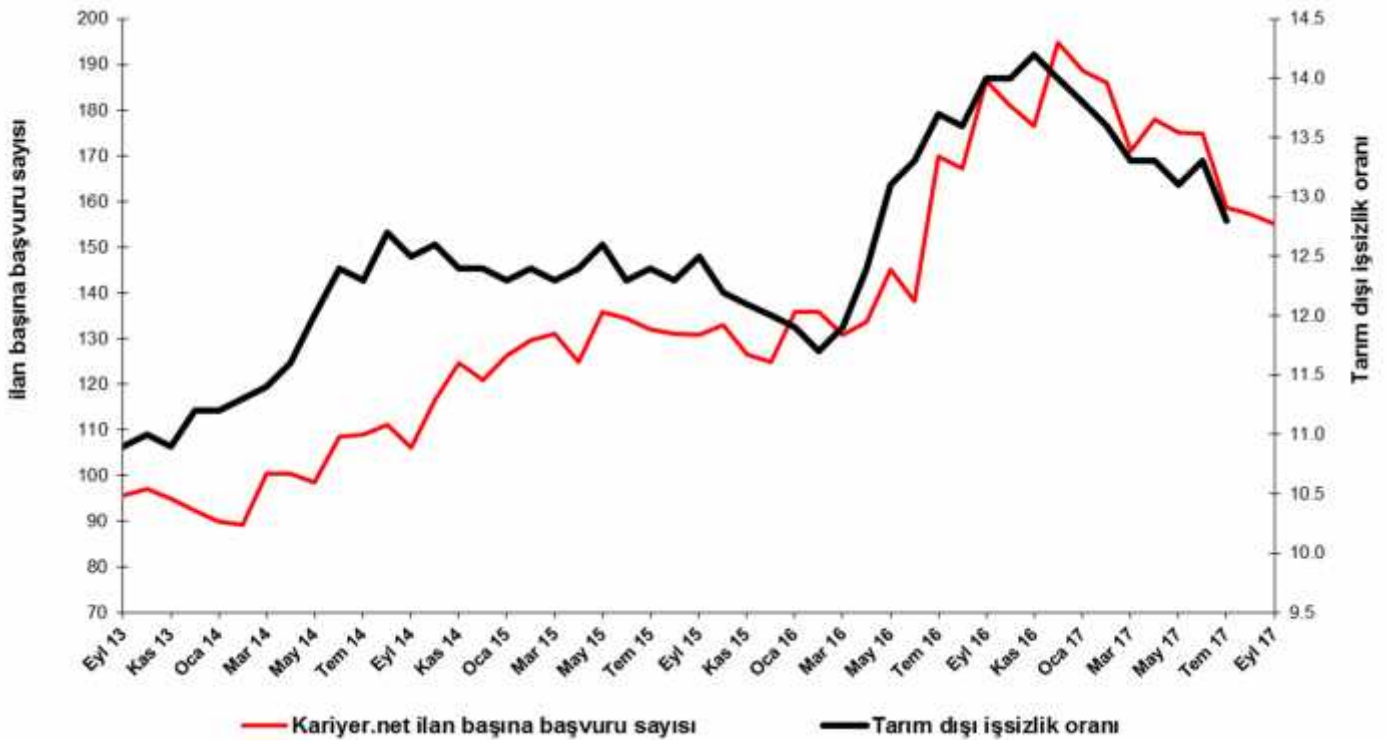
** Mine Durmaz Aslan, Betam, Araştırma Görevlisi, mine.durmaz@eas.bau.edu.tr

*** Yazgı Genç, Betam, Araştırma Görevlisi, yazgi.genc@eas.bau.edu.tr

Eylül 2017 döneminde işsizliğin sabit kalmasını bekliyoruz

Betam tahmin modeli, mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizliğin Ağustos 2017 döneminde yüzde 13,4 seviyesinde sabit kalacağını tahmin etmişti. TÜİK Temmuz 2017 mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranını yüzde 13,4'ten yüzde 13,3'e revize etti. Ağustos 2017 döneminde bir önceki döneme kıyasla mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı yüzde 0,5 azalarak yüzde 13,3'ten yüzde 12,8'e geriledi. Betam tahmin modeli Eylül 2017 döneminde mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranının yüzde 12,8 seviyesinde sabit kalacağını öngörmektedir. Tahmin modelinin ayrıntılarına Betam internet sitesinden ulaşılabilir.¹ Tahmin modelinde kullanılan Kariyer.net² verilerinden ilan başına başvuru sayısı Şekil 3'de gösterilmektedir. Kariyer.net'in verileri Betam tahmin modelinin girdilerinden biri olmakla birlikte tek etken değildir. Tahminde kullanılan ekonometrik modelde İŞKUR verileri, reel kesim güven endeksi, kapasite kullanım oranı gibi farklı birçok değişken kullanılmaktadır. Bütün etkenler değerlendirilerek oluşturulan tahmine göre Eylül 2017 döneminde tarım dışı işsizliğin sabit kalması beklenmektedir.

Şekil 2 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı ve ilan başına başvuru sayısı

Kaynak: Kariyer.net, TÜİK, Betam

Hizmetlerde ve sanayide istihdam artışı

Mevsimsellikten arındırılmış sektörel istihdam verilerine göre Ağustos 2017 döneminde Temmuz 2017 dönemine tarım hariç tüm sektörlerde istihdam artmıştır. Temmuz 2017 döneminde sanayi ve hizmetlerde istihdam kayıpları gözlemlenirken, Ağustos 2017 döneminde bu sektörlerde istihdam sırasıyla 74 bin ve 105 bin artmıştır. Diğer taraftan, bir önceki döneme kıyasla inşaat sektöründe istihdam 59 bin artmıştır. Tarım dışı işsizlik oranındaki düşüşün özellikle hizmet ve sanayi sektöründeki istihdam artışlarından kaynaklandığını gözlemliyoruz (Şekil 3, Tablo 2).³

¹ Betam'ın kullandığı tahmin modeli "Kariyer.net Verisiyle Kısa Vadeli Tarım Dışı İşsizlik Tahmini" başlıklı Betam Araştırma Notu 168'de ayrıntılı olarak tartışılmaktadır. Modeldeki yenilikler ise "Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Tahmini" başlıklı Betam Bilgi Notu 14'te açıklanmıştır. Soybilgen, B., "Kariyer.net Verisiyle Kısa Vadeli Tarım Dışı İşsizlik Tahmini", Betam Araştırma Notu 168.

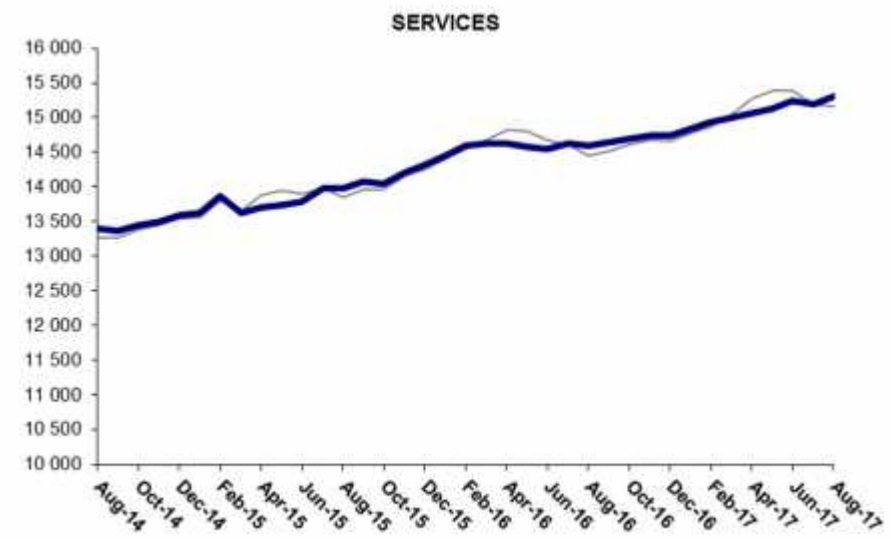
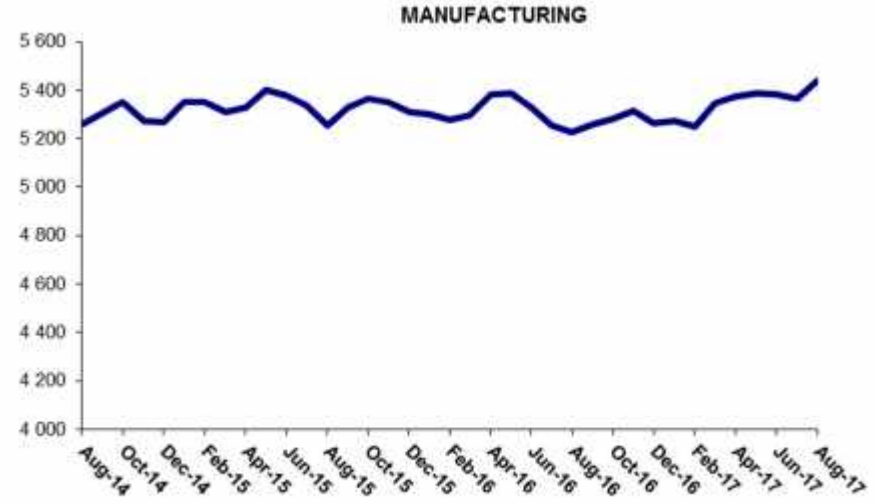
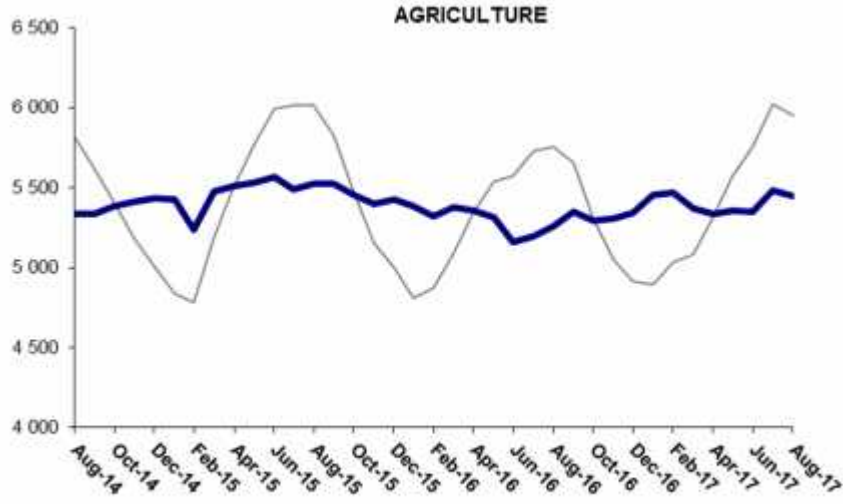
<http://betam.bahcesehir.edu.tr/tr/2014/06/kariyer-net-verisiyle-kisa-vadeli-tarim-disi-issizlik-tahmini/>
Soybilgen, B., "Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Tahmini", Betam Bilgi Notu 14

<http://betam.bahcesehir.edu.tr/2015/08/mevsim-etkilerinden-arindirilmis-tarim-disi-issizlik-tahmini/>

² Betam Kariyer.net tarafından sağlanan verilerden açık bulunan iş pozisyonu başına yapılan başvuru sayısını hesaplıyor. Bu seri hem mevsim hem takvim etkilerinden arındırılmıştır. İlan başına başvuru sayısının azalması bir yandan münhal işlerin artmasına diğer yandan da başvuru sayısının azalmasına bağlıdır. Münhal işlerin artması büyümenin hızlanmasına bağlı olarak, başvuruların azalması iş arayan sayısının azalmasına bağlı olacaktır.

³ Sektörel istihdam serileri teker teker mevsim etkilerinden arındırılmaktadır. Dolayısıyla sektörel istihdam rakamlarının toplamı, mevsim etkilerinden arındırılmış toplam istihdam rakamından farklı olabilmektedir. Aradaki fark mevsim etkilerinden arındırma prosedürünün lineer olmamasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 3 Sektörlerin istihdam değişimi (bin kişi)

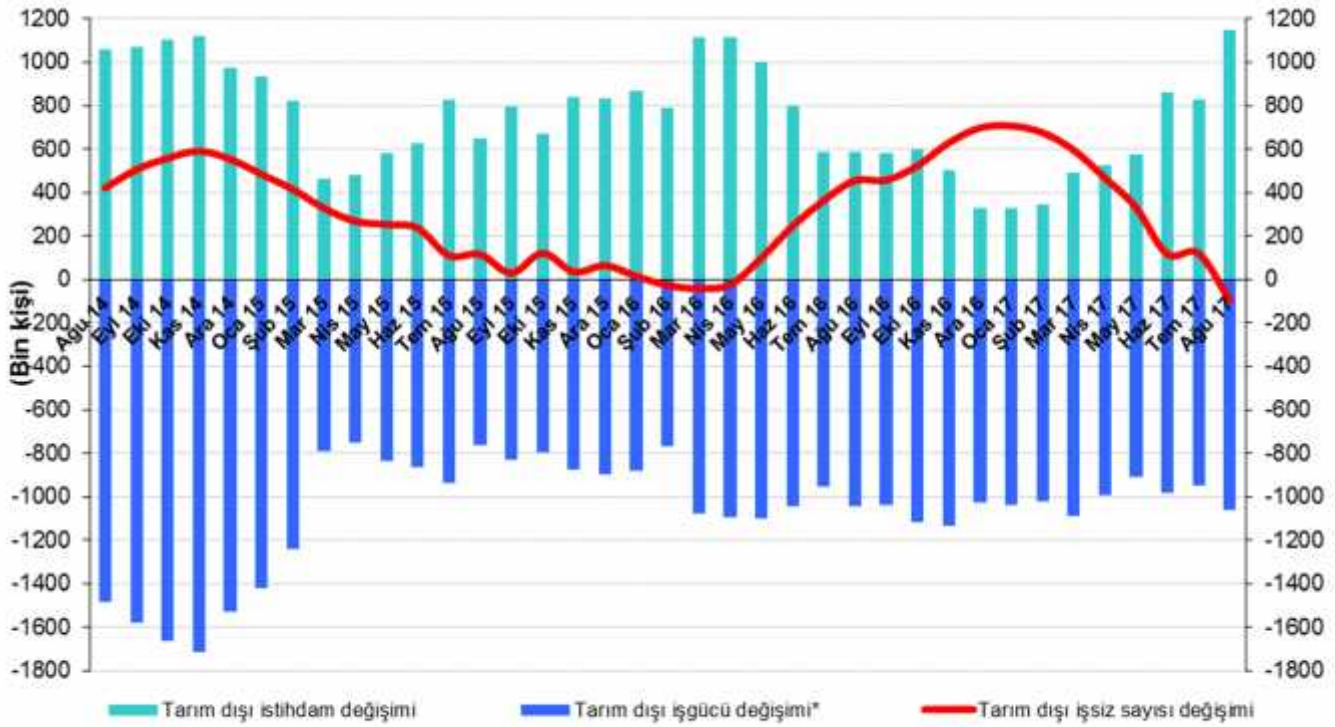

Kaynak: TÜİK, Betam

Yıllıklandırılmış tarım dışı işsiz sayısında azalış

Ağustos 2017 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla tarım dışı işgücü 1 milyon 59 bin (yüzde 4,2), tarım dışı istihdam 1 milyon 150 bin (yüzde 5,3) artmıştır (Şekil 4). Böylelikle işsiz sayısı 91 bin azalmıştır (Şekil 4).

Şekil 4 Tarım dışı işgücü, istihdam ve işsiz sayısında yıllık değişimler

* İşgücündeki artış işsiz sayısını artırıcı etki yaptığından iş gücündeki değişim negatif olarak gösterilmiştir.

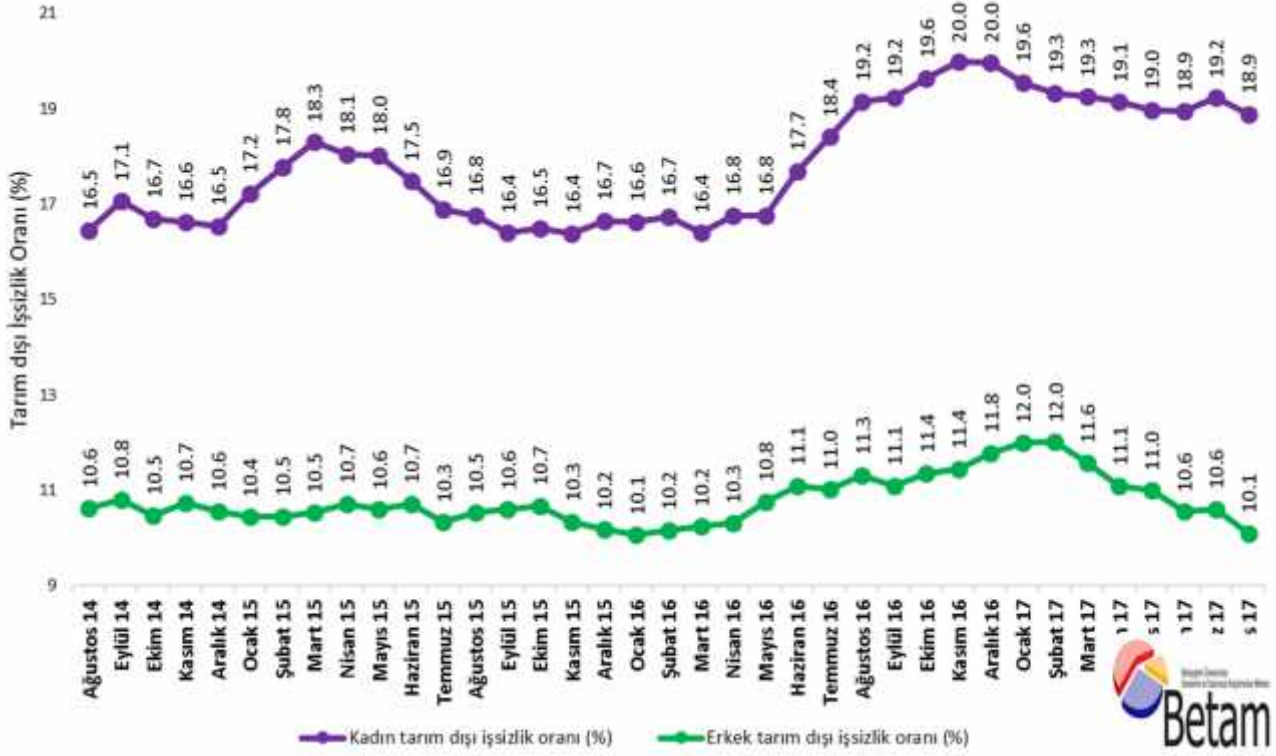
Kaynak: TÜİK, Betam

İşsizlikte kadın- erkek farkı

Şekil 5'te mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işsizlik oranları verilmektedir.⁴ Temmuz 2017 döneminden Ağustos 2017 dönemine hem erkeklerde hem de kadınlarda mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranları azalmıştır. Kadın tarım dışı işsizlik oranı 0,3 yüzde puan azalırken, erkek tarım dışı işsizlik oranı 0,5 yüzde puan azalmıştır. Böylelikle tarım dışı işsizlik erkeklerde yüzde 10,1 seviyesine, kadınlarda ise yüzde 18,9 seviyesine gerilemiştir.

⁴ TÜİK Şubat 2014 döneminde işgücü piyasası verilerinde önemli düzeltmelere gitmiştir. Bu kapsamda, TÜİK çeşitli işgücü verilerini geriye doğru düzeltilmiş ve mevsim etkilerinden arındırılmış verileri de açıklamaya devam etmiştir. Ancak düzeltmeler toplumsal cinsiyet ayrımında yapılmamıştır. Bu sebeple kadın ve erkek işgücü verileri mevsimsel etkilerden arındırma işleminin sağlıklı olarak yapılamamıştır. Zira mevsim etkilerinden arındırma işlemi için en az 36 gözlem gerekmektedir. Şubat 2017 dönemi verilerinin açıklanmasıyla birlikte mevsim etkilerinden arındırma işlemi için gerekli olan 36 gözlem sayısı sağlanmıştır ve bu dönemden itibaren Betam toplumsal cinsiyet ayrımında mevsim etkilerinden arındırma işlemini yapmaktadır. Yine de mevsim etkilerinden arındırmanın en azından bir süre daha serilerde fazladan oynaklığa sebep olabileceği unutulmamalıdır.

Şekil 5: Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işsizlik oranları (%)

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 1 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işgücü göstergeleri (bin kişi) *

	İşgücü	İstihdam	İşsizlik	İşsizlik Oranı	Aylık değişimler		
					İşgücü	İstihdam	İşsizlik
Temmuz 14	23300	20411	2889	12.4%			
Ağustos 14	23383	20507	2876	12.3%	83	96	-13
Eylül 14	23541	20551	2990	12.7%	158	44	114
Ekim 14	23651	20695	2956	12.5%	111	144	-33
Kasım 14	23691	20706	2985	12.6%	40	11	29
Aralık 14	23749	20804	2945	12.4%	58	98	-40
Ocak 15	23858	20900	2958	12.4%	110	96	14
Şubat 15	24049	21091	2958	12.3%	191	191	0
Mart 15	23781	20832	2949	12.4%	-268	-259	-9
Nisan 15	23854	20920	2934	12.3%	73	88	-15
Mayıs 15	23981	21007	2974	12.4%	127	87	40
Haziran 15	24061	21029	3032	12.6%	80	22	58
Temmuz 15	24217	21238	2979	12.3%	156	209	-53
Ağustos 15	24147	21153	2994	12.4%	-69	-85	16
Eylül 15	24340	21346	2994	12.3%	193	193	0
Ekim 15	24419	21367	3052	12.5%	80	21	59
Kasım 15	24539	21545	2994	12.2%	119	178	-59
Aralık 15	24617	21638	2979	12.1%	78	93	-15
Ocak 16	24734	21766	2968	12.0%	117	128	-11
Şubat 16	24837	21881	2956	11.9%	102	115	-13
Mart 16	24854	21946	2908	11.7%	17	65	-48
Nisan 16	25010	22034	2976	11.9%	156	88	68
Mayıs 16	25123	22008	3115	12.4%	113	-26	139
Haziran 16	25120	21829	3291	13.1%	-4	-179	175
Temmuz 16	25173	21825	3348	13.3%	53	-4	57
Ağustos 16	25191	21740	3451	13.7%	18	-85	103
Eylül 16	25374	21923	3451	13.6%	183	183	0
Ekim 16	25537	21962	3575	14.0%	163	39	124
Kasım 16	25638	22049	3589	14.0%	101	87	14
Aralık 16	25604	21968	3636	14.2%	-35	-81	46
Ocak 17	25693	22096	3597	14.0%	89	128	-39
Şubat 17	25782	22224	3558	13.8%	89	128	-39
Mart 17	25971	22439	3532	13.6%	189	215	-26
Nisan 17	26020	22559	3461	13.3%	49	120	-71
Mayıs 17	26047	22583	3464	13.3%	28	24	4
Haziran 17	26110	22690	3420	13.1%	63	107	-44
Temmuz 17	26126	22651	3475	13.3%	15	-39	54
Ağustos 17	26250	22890	3360	12.8%	124	239	-115

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 2 Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel istihdam (bin kişi)*

	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler	Aylık değişimler			
					Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler
Temmuz 14	5398	5243	1826	13342				
Ağustos 14	5340	5257	1860	13391	-58	14	34	49
Eylül 14	5338	5306	1874	13370	-2	49	14	-21
Ekim 14	5384	5353	1904	13439	46	47	30	69
Kasım 14	5416	5273	1937	13495	32	-80	33	56
Aralık 14	5437	5266	1939	13599	21	-7	2	104
Ocak 15	5428	5349	1927	13624	-9	83	-12	25
Şubat 15	5240	5351	1868	13872	-188	2	-59	248
Mart 15	5476	5308	1901	13623	236	-43	33	-249
Nisan 15	5509	5326	1883	13711	33	18	-18	88
Mayıs 15	5533	5404	1872	13730	24	78	-11	19
Haziran 15	5568	5380	1869	13780	35	-24	-3	50
Temmuz 15	5493	5336	1922	13979	-75	-44	53	199
Ağustos 15	5525	5252	1920	13981	32	-84	-2	2
Eylül 15	5526	5327	1936	14083	1	75	16	102
Ekim 15	5458	5363	1954	14050	-68	36	18	-33
Kasım 15	5401	5353	1986	14206	-57	-10	32	156
Aralık 15	5431	5311	2001	14327	30	-42	15	121
Ocak 16	5386	5300	2012	14454	-45	-11	11	127
Şubat 16	5326	5276	2008	14596	-60	-24	-4	142
Mart 16	5378	5295	2026	14625	52	19	18	29
Nisan 16	5360	5381	2031	14622	-18	86	5	-3
Mayıs 16	5313	5386	2048	14574	-47	5	17	-48
Haziran 16	5164	5330	1954	14545	-149	-56	-94	-29
Temmuz 16	5196	5254	1950	14621	32	-76	-4	76
Ağustos 16	5258	5224	1923	14593	62	-30	-27	-28
Eylül 16	5353	5260	2019	14645	95	36	96	52
Ekim 16	5296	5282	1982	14699	-57	22	-37	54
Kasım 16	5307	5316	1993	14740	11	34	11	41
Aralık 16	5343	5265	1969	14734	36	-51	-24	-6
Ocak 17	5454	5274	1984	14837	111	9	15	103
Şubat 17	5473	5251	2043	14930	19	-23	59	93
Mart 17	5371	5346	2100	14993	-102	95	57	63
Nisan 17	5337	5372	2118	15070	-34	26	18	77
Mayıs 17	5358	5386	2064	15133	21	14	-54	63
Haziran 17	5353	5383	2062	15245	-5	-3	-2	112
Temmuz 17	5482	5363	2088	15200	129	-20	26	-45
Ağustos 17	5447	5437	2147	15305	-35	74	59	105

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 3: Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işgücü göstergeleri (bin kişi)

	Kadın			Erkek		
	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İstihdam	İşsiz
Ağustos 14	6298	5262	1037	17174	15347	1826
Eylül 14	6337	5256	1081	17185	15329	1856
Ekim 14	6386	5319	1066	17226	15422	1804
Kasım 14	6400	5336	1064	17232	15382	1850
Aralık 14	6420	5358	1062	17326	15496	1830
Ocak 15	6506	5385	1121	17317	15510	1807
Şubat 15	6561	5394	1166	17427	15605	1822
Mart 15	6519	5326	1193	17246	15431	1815
Nisan 15	6540	5359	1181	17303	15449	1854
Mayıs 15	6624	5430	1194	17356	15517	1839
Haziran 15	6656	5492	1164	17436	15568	1868
Temmuz 15	6748	5608	1140	17503	15695	1808
Ağustos 15	6712	5587	1125	17500	15658	1842
Eylül 15	6759	5651	1108	17585	15722	1863
Ekim 15	6778	5660	1118	17609	15730	1878
Kasım 15	6874	5748	1126	17621	15798	1822
Aralık 15	6975	5813	1162	17652	15856	1796
Ocak 16	7019	5851	1167	17673	15895	1779
Şubat 16	7049	5869	1180	17719	15918	1802
Mart 16	7055	5898	1157	17825	15999	1826
Nisan 16	7141	5944	1197	17860	16019	1840
Mayıs 16	7174	5971	1203	17936	16004	1931
Haziran 16	7259	5975	1284	17879	15895	1984
Temmuz 16	7268	5930	1338	17936	15960	1976
Ağustos 16	7325	5922	1403	17933	15903	2030
Eylül 16	7376	5957	1419	17985	15991	1994
Ekim 16	7439	5978	1461	18042	15992	2050
Kasım 16	7458	5968	1490	18147	16069	2077
Aralık 16	7463	5973	1491	18144	16005	2138
Ocak 17	7458	5999	1459	18254	16065	2190
Şubat 17	7515	6062	1452	18260	16067	2193
Mart 17	7610	6145	1465	18382	16256	2127
Nisan 17	7598	6144	1454	18414	16371	2043
Mayıs 17	7650	6198	1452	18381	16361	2020
Haziran 17	7668	6215	1453	18476	16526	1950
Temmuz 17	7679	6202	1477	18475	16516	1959
Ağustos 17	7731	6271	1460	18592	16714	1878

Kaynak: TÜİK, Betam